

Державна служба статистики України

СХВАЛЕНО

Рішення Комісії з питань
удосконалення методології
та звітної документації
(протокол від 28.12.2017 № 26)

**СТАНДАРТНИЙ ЗВІТ З ЯКОСТІ
ДЕРЖАВНОГО СТАТИСТИЧНОГО СПОСТЕРЕЖЕННЯ
"МЕРЕЖА ТА ДІЯЛЬНІСТЬ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ"
1.03.00.03**

електронна пошта: O.Senik@ukrstat.gov.ua
телефон: (044) 287-33-45
керівник ДСС: Сенік О. О.

Київ – 2017

ЗМІСТ

1. Вступ.....	3
2. Компоненти якості державного статистичного спостереження.....	4
2.1. Відповідність	4
2.2. Точність	5
2.3. Своєчасність та пунктуальність	6
2.4. Доступність та зрозумілість.....	6
2.5. Послідовність та зіставність.....	7
2.6. Оцінка потреб та очікувань користувачів.....	7
2.7. Ефективність, витрати та навантаження на респондентів.....	8
2.8. Конфіденційність, прозорість та захист.....	8
3. Заключна частина.....	9

1. Вступ

Стандартний звіт з якості державного статистичного спостереження "Мережа та діяльність вищих навчальних закладів" (далі – звіт) підготовлено з метою інформування користувачів стосовно основних критеріїв та індикаторів якості його результатів. Звіт містить загальну інформацію, яка не залежить від результатів за конкретний період державного статистичного спостереження, а визначена чинною методологією, процедурами обробки даних тощо.

Цей звіт є відправною точкою для підготовки більш детальних стандартних звітів з якості державного статистичного спостереження "Мережа та діяльність вищих навчальних закладів" (далі – ДСС, спостереження), спрямованих на задоволення потреб внутрішніх і зовнішніх користувачів.

Наведені компоненти якості, такі як відповідність, точність, своєчасність та пунктуальність, доступність та зрозумілість, послідовність та зіставність, відповідають принципам виробництва статистичної продукції, які визначено розділом III Принципів діяльності органів державної статистики, затверджених наказом Держкомстату від 14.06.2010 № 216.

Метою проведення ДСС є отримання даних щодо мережі та діяльності вищих навчальних закладів.

Спостереження було започатковано в 30-х роках ХХ століття. Воно проводиться для вирішення завдань щодо інформаційного забезпечення органів державної влади та управління для прийняття ними рішень, пов'язаних із забезпеченням необхідних умов функціонування і розвитку системи вищої освіти.

ДСС відповідно до Довідника розділів статистики належить до розділу 1.03 "Освіта".

Спостереження базується на засадах законів України "Про державну статистику", "Про інформацію", "Про освіту", "Про вищу освіту" та щорічних планах державних статистичних спостережень, затверджених Кабінетом Міністрів України.

Спостереження проводиться відповідно до Методологічних положень зі статистики освіти (далі – Методологічні положення), затверджених наказом Держкомстату від 09.11.2011 № 288 зі змінами, затвердженими наказом Держстату від 31.12.2015 № 377, і розміщених на офіційному веб-сайті Держстату (www.ukrstat.gov.ua) у розділі "Методологія та класифікатори"/"Статистична методологія"/"Демографічна та соціальна статистика"/"Освіта".

Спостереження здійснюється за формою № 2-3 нк (один раз на рік) "Звіт вищого навчального закладу на початок навчального року" (далі – форма) відповідно до роз'яснень щодо її заповнення.

Дані ДСС поширюються в таких статистичних публікаціях:

- статистична інформація "Вищі навчальні заклади";
- експрес-випуск "Мережа вищих навчальних закладів на початок навчального року";
- статистичний збірник "Вища освіта в Україні";
- статистичний збірник "Статистичний щорічник України";
- статистичний збірник "Україна в цифрах";
- статистичний збірник "Регіони України";
- статистичний збірник "Україна";
- статистичний збірник "Соціальні індикатори рівня життя населення";
- статистичний збірник "Жінки і чоловіки в Україні";
- статистичний збірник "Діти, жінки та сім'я в Україні";
- статистичний збірник "Захист дітей, які потребують особливої уваги суспільства";
- статистичний збірник "Регіональний людський розвиток".

Поширення інформації користувачам здійснюється з дотриманням вимог щодо конфіденційності даних.

На запити користувачів органи державної статистики надають наявну статистичну інформацію за результатами розробки спостереження у зведеному вигляді на паперових, електронних носіях, засобами зв'язку, в порядку та на умовах, визначених Держстатом, а також відповідно до порядку доступу до публічної інформації.

У рамках співпраці з міжнародними організаціями інформація щодо діяльності вищих навчальних закладів щорічно надається Інституту статистики ЮНЕСКО та Євростату.

2. Компоненти якості державного статистичного спостереження

2.1. Відповідність

Відповідність – це ступінь, з яким результати державних статистичних спостережень задовольняють поточні та потенційні потреби користувачів.

Основними статистичними показниками спостереження є:

- кількість вищих навчальних закладів;
- кількість осіб, прийнятих на навчання до вищих навчальних закладів;
- кількість студентів вищих навчальних закладів;
- кількість осіб, випущених з вищих навчальних закладів;
- кількість іноземних студентів вищих навчальних закладів;
- кількість викладачів у вищих навчальних закладах.

Одиницями спостереження є підприємства, незалежно від розміру та організаційно-правової форми господарювання, які за КІСЕ відносяться до секторів S.11 "Нефінансові корпорації", S.13 "Сектор загального державного управління" та S.15 "Некомерційні організації, що обслуговують домашні господарства". ДСС охоплює види діяльності, які відповідно до КВЕД відносяться до класів 85.41 "Професійно-технічна освіта на рівні вищого професійно-технічного навчального закладу" та 85.42 "Вища освіта".

При проведенні спостереження використовують такі класифікатори: Класифікацію інституційних секторів економіки України (КІСЕ), Класифікацію видів економічної діяльності (КВЕД), Класифікатор об'єктів адміністративно-територіального устрою України (КОАТУУ), Статистичний класифікатор органів державного управління (СКОДУ), Класифікацію країн світу (КС).

Показники спостереження узагальнюються по Україні в цілому й у розрізі регіонів.

Динаміка основних статистичних показників ДСС, наведених вище, є наявною з 1990/91 навчального року.

2.2. Точність

Точність – це ступінь наближеності розрахунку до дійсних значень.

Відповідно до Методологічних положень спостереження проводиться на суцільній основі з річною періодичністю. Формування сукупності одиниць ДСС здійснюється на державному рівні щорічно. Джерелами інформації для її визначення є:

- реєстр статистичних одиниць (РСО).
- сукупність одиниць ДСС, щодо яких отриманий звіт за формою № 2-3 нк (один раз на рік) за попередній період.

Одержані в ході проведення ДСС первинні дані перевіряються: проводиться контроль повноти введення інформації, арифметичний і логічний контроль. У разі виявлення помилок дані опрацьовуються з респондентами і коригуються.

При проведенні ДСС за формою № 2-3 нк (один раз на рік) методи імпутації не застосовуються, сезонні коригування не здійснюються.

У випадках відсутності даних від окремих респондентів органи державної статистики виявляють причини неотримання інформації. Так, рівень невідповідей за підсумками 2016 року становив 9,8%. Аналіз причин неподання свідчить, що переважна більшість випадків неотримання інформації від респондентів пов'язана з виникненням надзвичайних та неперевірених обставин, припиненням роботи підприємств тощо.

2.3. Своєчасність та пунктуальність

Своєчасність – це період часу між подією або явищем, що описують статистичні дані, та публікацією цих статистичних даних.

Пунктуальність – це період часу між фактичною датою публікації даних та плановою датою, яка визначена в офіційному календарі публікацій.

Терміни оприлюднення статистичної інформації та публікацій за результатами розробки спостереження визначені планом державних статистичних спостережень. Для зручності користувачів на офіційному веб-сайті Держстату розміщені Каталог офіційних статистичних публікацій, а також Календар оприлюднення інформації, де зазначені відповідні дати оприлюднення статистичних продуктів.

Збір, обробка, аналіз і поширення даних щодо мережі та діяльності вищих навчальних закладів здійснюється в такі терміни:

Збір даних	Обробка даних	Аналіз даних	Перше оприлюднення статистичної інформації
не пізніше 5 жовтня після звітного року	до 15 листопада після звітного року	до 15 грудня після звітного року	26 грудня після звітного року

Запити користувачів щодо надання інформації виконуються у терміни, передбачені вимогами Закону України "Про доступ до публічної інформації".

2.4. Доступність та зрозумілість

Доступність – це характеристика простоти та легкості, з якою користувач може отримати статистичні дані; вона визначається фізичними умовами, за наявності яких користувачі можуть отримати доступ до статистичних даних.

Зрозумілість – це характеристика простоти та легкості розуміння користувачем статистичних даних; вона вимірюється через інформаційне середовище, в якому представлені статистичні дані, що супроводжуються відповідними метаданими.

Результати спостереження розміщуються у вільному доступі у форматах (*.doc, *.xls, *.pdf) на офіційному веб-сайті Держстату. Так, основна публікація за результатами ДСС – статистичний збірник "Вища освіта в Україні", розміщено на офіційному веб-сайті Держстату в розділі "Публікації"/"Демографічна та соціальна статистика"/"Освіта". Ця інформація може надаватися користувачам в електронному вигляді на підставі їхніх запитів.

Більш детальну статистичну інформацію, наявну за цим спостереженням, можна отримати за запитом в установленому порядку.

Контакти для отримання додаткової інформації щодо результатів цього статистичного спостереження, відповідного методологічного забезпечення, а також довідок щодо умов розповсюдження його результатів:

адреса: 01601, м. Київ, вул. Шота Руставелі, 3;

телефон: (044) 287–33–45;

електронна пошта: *O.Senik@ukrstat.gov.ua*, *office@ukrstat.gov.ua*.

Контактна інформація для оформлення інформаційного запиту:

телефон: 287–06–72, факс 235–37–39;

електронна пошта: *el.zapyt@ukrstat.gov.ua*.

2.5. Послідовність та зіставність

Послідовність двох або більше статистичних даних означає, наскільки у державних статистичних спостереженнях, у рамках яких вони вироблялися, використовувались однакові метадані – класифікації, визначення і сукупність, що вивчається, а також гармонізовані методи.

Зіставність – це окремий випадок послідовності, коли статистичні дані відносяться до тих самих об'єктів даних, а ціль їхнього об'єднання – зробити порівняння у часі або за регіонами, або за іншими сферами діяльності.

Концепція ДСС передбачає єдині підходи до системи показників (їхнього змісту, визначень), одиниць спостереження, формування сукупності одиниць спостереження, звітного періоду та періодичності обстеження, географічного охоплення, методів збору та обробки даних, політики перегляду даних у випадку зміни методології.

Зважаючи на зазначене, показники цього ДСС за певний обраний період можна порівнювати з даними попередніх обстежень як у цілому по Україні, так і в розрізі регіонів.

2.6. Оцінка потреб та очікувань користувачів

Перелік користувачів інформації спостереження щодо показників діяльності вищих навчальних закладів формується на основі листів-запитів на отримання статистичних даних.

Користувачами інформації, яка отримана за результатами спостереження, є органи державної влади та органи місцевого самоврядування, науково-дослідні інститути, навчальні заклади, підприємства, установи та громадяни.

У серпні 2014 року Держстат провів анкетне опитування користувачів статистичної інформації з метою вивчення ступеня відповідності потребам користувачів інформації зі статистики вищої освіти, зокрема щодо показників діяльності вищих навчальних закладів, які містяться у бюлетені "Вищі навчальні заклади України на початок навчального року" й аналогічних статистичних публікаціях територіальних органів Держстату, а також визначення оцінки якості зазначеної статистичної інформації.

Згідно з результатами анкетного опитування користувачів про рівень задоволення потреб в інформації зі статистики вищої освіти 86% опитаних користувачів використовують у своїй діяльності статистичний бюлетень "Основні показники діяльності вищих навчальних закладів України на початок навчального року", 72% поставили оцінку "Добре" інформаційному наповненню вищезазначеного статистичного бюлетеня.

Переважає більшість користувачів дали оцінку "Добре" за всіма критеріями якості даних щодо основних показників діяльності вищих навчальних закладів. При цьому найбільш важливим критерієм користувачі визначили "Точність/Надійність", на другому місці – "Доступність та Зрозумілість/Ясність" та "Відповідність/Релевантність", на третьому – "Своєчасність та Пунктуальність".

Більш детальна інформація про результати проведення анкетного опитування наводиться в повідомленні для користувачів, розміщеному на офіційному веб-сайті Держстату в розділі "Анкетні опитування".

2.7. Ефективність, витрати та навантаження на респондентів

Держстат здійснює щорічну оцінку звітного навантаження на респондентів на підставі Методики вимірювання звітного навантаження на респондентів, затвердженої наказом Держстату України від 14.05.2013 № 149. У цілому по Україні у 2017 році значення показника звітного навантаження на респондентів порівняно з 2016 роком зменшилося за формою № 2-3 нк (один раз на рік) на 3,6%.

За результатами анкетного опитування, для визначення звітного навантаження на респондентів середні витрати часу на заповнення форми № 2-3 нк (один раз на рік) становлять 20 год 12 хв. Більшості з числа опитаних респондентів (69%) було нескладно зрозуміти роз'яснення та зміст показників, підготувати інформацію та заповнити форму. Індекс задоволеності респондентів за формою 2-3 нк (один раз на рік) становить 84 (при середньому значенні показника по державних статистичних спостереженнях 88).

Для спрощення процедури подання респондентами форм державних статистичних спостережень передбачено подання електронного звіту. Частка звітів, отриманих в електронному вигляді за 2016 рік, становила 2,1%.

2.8. Конфіденційність, прозорість та захист

Знеособлення постачальників даних, конфіденційність інформації, яку вони надають, та її використання тільки у статистичних цілях мають бути гарантовані. Органи державної статистики мають поширювати статистичні дані об'єктивно, професійно та прозоро.

Захист конфіденційної статистичної інформації є одним із основних принципів проведення ДСС. Необхідність дотримання принципу конфіденційності статистичної інформації визначена положеннями Закону України "Про державну статистику" та міжнародними стандартами.

Для забезпечення встановлених національним і міжнародним законодавством гарантій перед респондентами у практиці проведення спостереження реалізуються такі заходи щодо забезпечення конфіденційності статистичної інформації:

– первинні дані, отримані органами державної статистики від респондентів під час проведення державного статистичного спостереження, використовуються виключно для статистичних цілей;

– статистична інформація, отримана за результатами спостереження, надається користувачу у зведеному знеособленому вигляді;

– в окремих випадках, якщо є ризик розкриття конфіденційних (первинних) даних, статистична інформація, отримана в ході спостереження, не розповсюджується.

У ході проведення ДСС забезпечується збереження і захист первинної статистичної інформації, яка отримується у вигляді заповнених статистичних формулярів.

Закон України "Про державну статистику" також визначає необхідність забезпечувати доступність, гласність і відкритість статистичної інформації, прозорість статистичної методології та статистичних методів, що відповідає міжнародним стандартам у галузі статистики. З метою забезпечення виконання цих положень у практиці проведення спостереження передбачено створення системи метаданих: методичних та методологічних документів стосовно його методів проведення, збору даних, формування, опрацювання інформації, документів щодо її якості. Метаописи спостереження оприлюднюються на офіційному веб-сайті Держстату та веб-сайтах його територіальних органів.

3. Заключна частина

Важливою умовою подальшого розвитку ДСС є забезпечення балансу між рівнем задоволення інформаційних потреб користувачів статистичної інформації, що передбачає застосування новітніх інформаційних технологій, та рівнем оптимізації процесу статистичного виробництва, а також покращення ефективності витрат і зменшення навантаження на респондентів, що здійснюється шляхом встановлення постійного зворотного зв'язку з користувачами статистичної інформації, респондентами спостереження.

Здійснюються заходи щодо переведення цього спостереження до складу адміністративної звітності Міністерства освіти і науки України.